

Verschenen op 10 juli 2009 in *Haarlems Dagblad*
(onder de ietwat misleidende kop 'Jongens zijn slimmer dan meisjes')

Hoe houden we de jongens binnenboord?

De achterstand van jongens in het onderwijs groeit. Op het Stedelijk Gymnasium in Haarlem verdiepten zes leerlingen (meisjes) en een lerares zich in de oorzaken. Wat blijkt? Jongens besteden in de hogere klassen nauwelijks nog tijd aan hun huiswerk.

door Brigit Kooijman

„Wij willen bewijzen dat jongens slimmer zijn dan meisjes”, zeiden twee leerlingen (jongens) vorig jaar tegen Lydia Sevenster, lerares biologie aan het Stedelijk Gymnasium in Haarlem. „We gaan daar ons profielwerkstuk over schrijven.” Sevenster: „‘Ga je gang’, zei ik. ‘Ik ben benieuwd’. De uitkomst van het onderzoek was dat op het Stedelijk Gymnasium meisjes zowel op het schoolexamen als op het centraal schriftelijk examen gemiddeld een tiende punt hoger scoren. ‘Nou jongens, hiermee is jullie hypothese onderuit gehaald,’ concludeerde ik. Waarop ze zeiden: ‘Juf, u zou de cijfers van de jongens eens moeten zien als ze net zo hard zouden werken als de meisjes!’ Ik dacht: ‘Verdomd, jullie hebben gelijk.’”

Het verschil in leergedrag tussen jongens en meisjes ging Sevenster steeds meer intrigeren. Afgelopen schooljaar hebben op haar initiatief en onder haar begeleiding zes meisjes hun profielwerkstuk gewijd aan verschillende aspecten van dit thema. Ze onderzochten onder meer de administratiegegevens van de afgelopen jaren en enquêteerden zestig procent van alle leerlingen. Vooral de uitkomsten over huiswerk zijn opmerkelijk. Zo blijkt dat meer dan zeventig procent van de jongens in de vijfde klas van het Stedelijk per dag gemiddeld een half uur of minder aan huiswerk besteedt. Voor ruim een derde van de meisjes uit de vijfde geldt hetzelfde. In de derde klas werkt zo’n zestig procent van de meisjes thuis een tot twee uur per dag voor school. Eenzelfde percentage van de jongens in de derde besteedt gemiddeld slechts een half uur tot een uur aan huiswerk.

Berekenend

„De resultaten verbazen me niet,” zegt Sevenster. „In de bovenbouw is er om de zes weken een toetsweek. Leerlingen gaan pas werken als die dichterbij komt. De weken daarvoor worden ze geacht zelfstandig te leren, maar dat doen ze niet. Ze nemen hun gemak ervan, en vlak van te voren proppen ze alles in het kortetermijngeheugen. Leerlingen zijn heel berekenend, ze weten precies wat ze zich nog kunnen permitteren om toch nog een voldoende te halen op hun rapport. En dat geldt dus vooral voor de jongens. Waar ik wel van schrok, was dat leerlingen – en weer vooral de jongens - naarmate ze in een hogere klas komen, steeds minder gaan werken. Het is iets waar wij als school over gaan nadenken. Misschien dat we tussendoor vaker moeten toetsen of huiswerk controleren.”

Sevenster benadrukt dat het Stedelijk Gymnasium een goede school is, waar de resultaten niet slechter zijn dan elders: dit jaar zakte slechts een van de 101 eindexamenkandidaten. Meer jongens dan meisjes blijven zitten op het Stedelijk, en minder jongens halen hun diploma, maar dat komt overeen met de landelijke cijfers: dertien procent van alle Nederlandse jongens en zestien procent van de meisjes haalt een vwo-diploma. Al sinds 1995 zijn de meisjes met een vwo-diploma in de meerderheid. Meer meisjes dan jongens gaan naar de universiteit en naar het hoger beroepsonderwijs. Er wordt in het onderwijs dan ook al gesproken van een 'jongensdrama'. Oorzaken die worden genoemd zijn onder meer het gebrek aan mannelijke leraren en de steeds grotere nadruk op taal in het onderwijs. Het 'stapelen' van diploma's is lastiger geworden, en dat zou vooral in het nadeel werken van jongens, omdat hun hersenontwikkeling trager verloopt dan die van meisjes. De grootste boosdoeners zijn volgens velen echter de onderwijsvernieuwingen van de laatste jaren, met name het Studiehuis en de Tweede Fase, die leerlingen verplichten tot meer zelfstandig werken en samenwerken. Dingen die jongens op die leeftijd nog niet zo goed kunnen.

Complex probleem

„De onderwijsvernieuwingen dragen zeker bij aan de achterstand van jongens”, meent Sevenster. „Maar vroeger werkten de meisjes ook al harder. We hebben een enquête gehouden onder oud-leerlingen die tussen 1958 en 1978 eindexamen hebben gedaan. De vijfdeklassers van toen besteedden over het geheel genomen veel meer tijd aan hun huiswerk dan de vijfdeklassers van nu, maar onder de allerijverigsten, die meer dan twee uur per dag thuis werken, waren twee keer zoveel meisjes. Het verschil is dat meisjes toen minder gestimuleerd werden om een hogere opleiding te volgen. De achterstand van jongens viel daardoor vroeger niet op.”

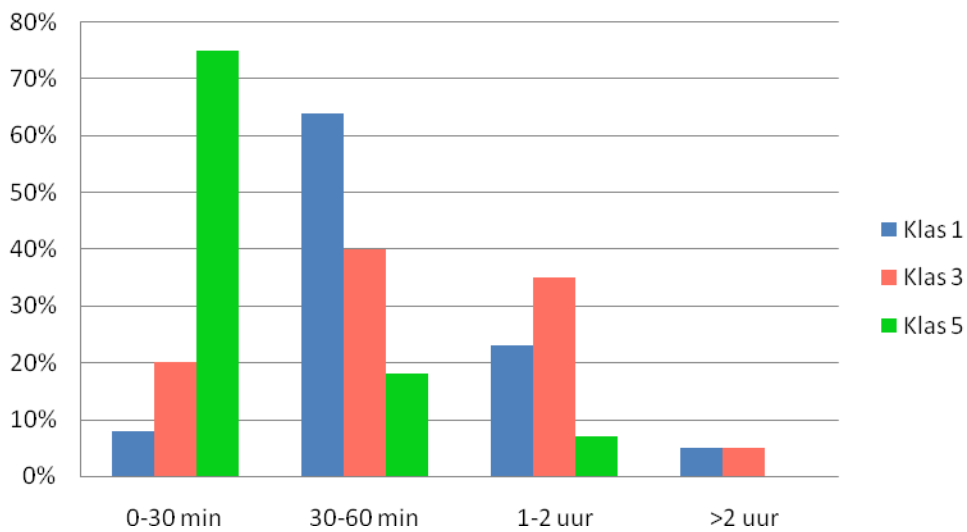
Wat moet er gebeuren om de jongens bij de les te houden? Sevenster: „Ik heb geen pasklare oplossing. Het is een heel complex probleem, want het onderwijs is veranderd, maar de maatschappij ook. Jongeren hebben zo veel meer afleiding dan vroeger. En kennis staat minder in aanzien, dat speelt ook een rol. Ik roep de deskundigen op om erover na te denken hoe we de jongens binnenboord kunnen houden.”

Intussen heeft het Stedelijk al enkele jaren goede ervaringen met zogenaamde TOP-cursussen. Leerlingen van wie de school vermoedt dat ze meer kunnen dan hun cijfers laten zien, worden in kleine groepjes gecoacht om hun werkhouding te verbeteren. Meer dan negentig procent van de deelnemers tot nu toe waren jongens.

Tot slot de vraag hoe ernstig we die achterstand van jongens eigenlijk moeten nemen. Sociaal-economisch doet de mannelijke helft van Nederland het immers nog altijd beter dan de vrouwelijke. Met andere woorden: jongens halen hun achterstand later weer in. „De vraag is of dat zo blijft,” zegt Sevenster. „Ik zie zoveel capabele meisjes, die helemaal gaan voor een studie en een carrière. Het zou me niet verbazen als de jongens de meisjes op zeker moment écht niet meer kunnen bijbenen.”

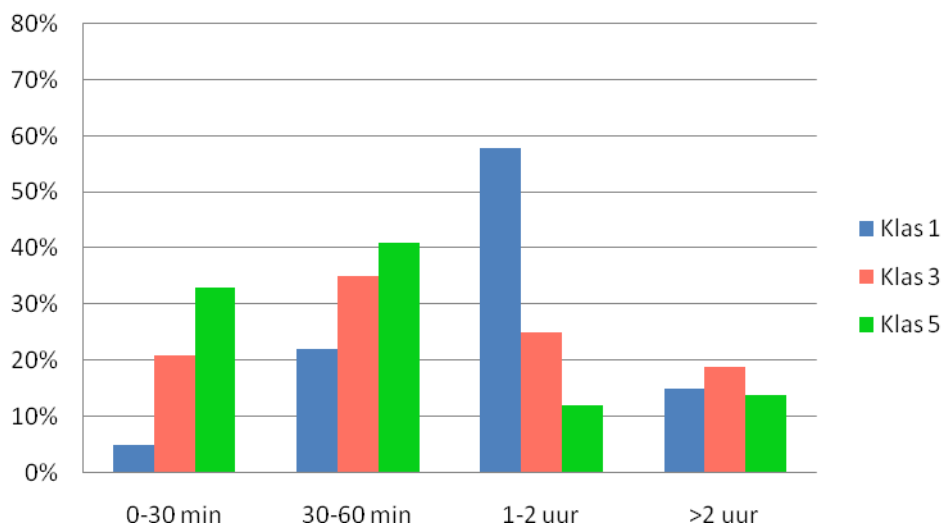
Bron grafieken: Lydia Sevenster (niet gepubliceerd in *Haarlems Dagblad*)

Huiswerkduur per dag jongens '08-'09

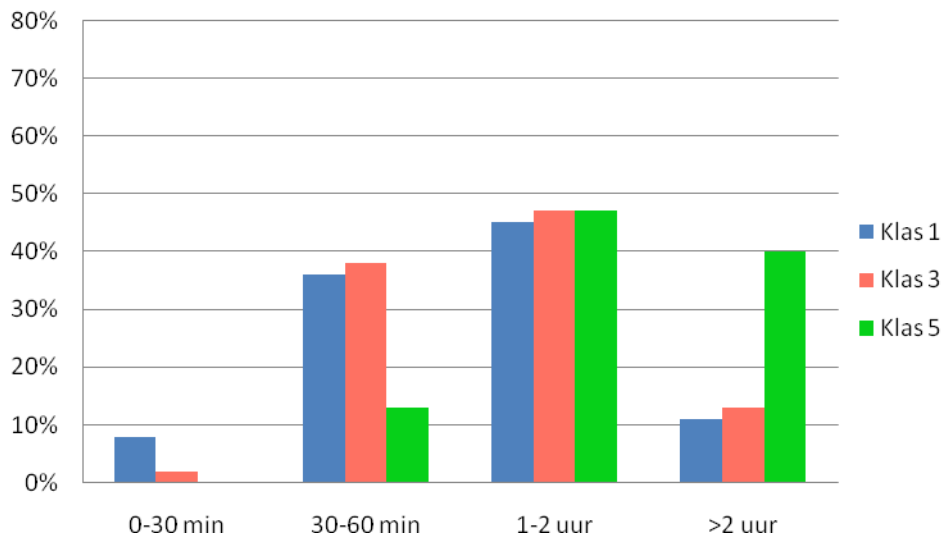
Gemiddelde huiswerkduur per dag van jongens van het Stedelijk Gymnasium te Haarlem in '08-'09

Huiswerkduur per dag meisjes '08-'09

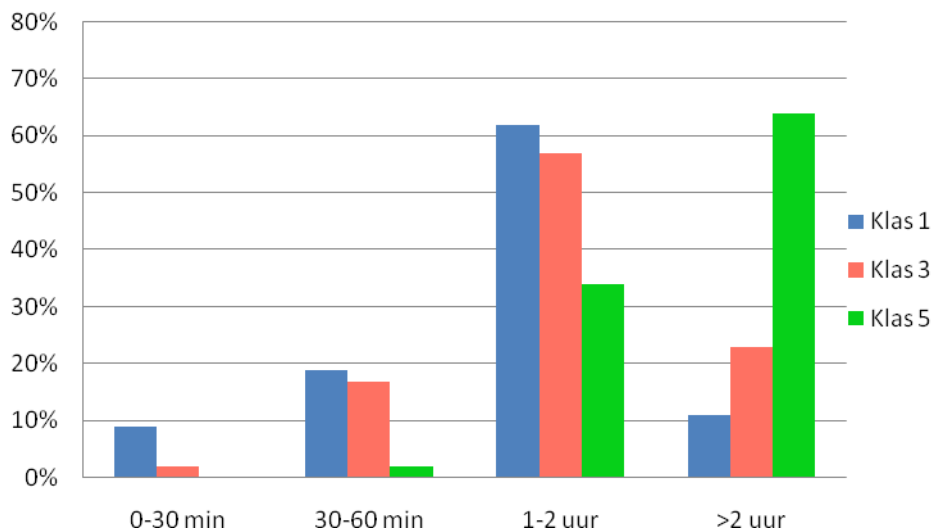
Gemiddelde huiswerkduur per dag van meisjes van het Stedelijk Gymnasium te Haarlem in '08-'09

Huiswerkduur per dag jongens '58-'78

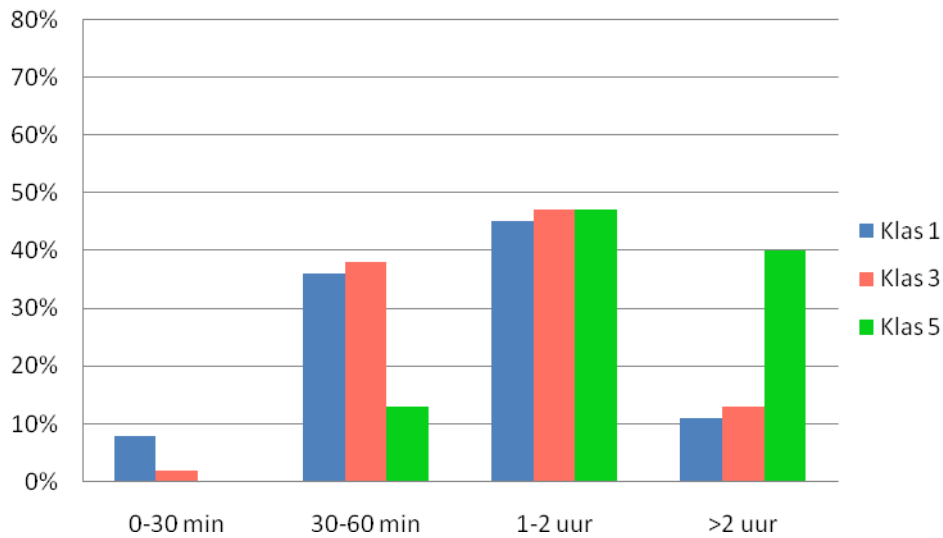
Gemiddelde huiswerkduur per dag van 53 jongens die eindexamen deden tussen 1958 en 1978, via enquête afgenomen in juni 2009

Huiswerkduur per dag meisjes '58-'78

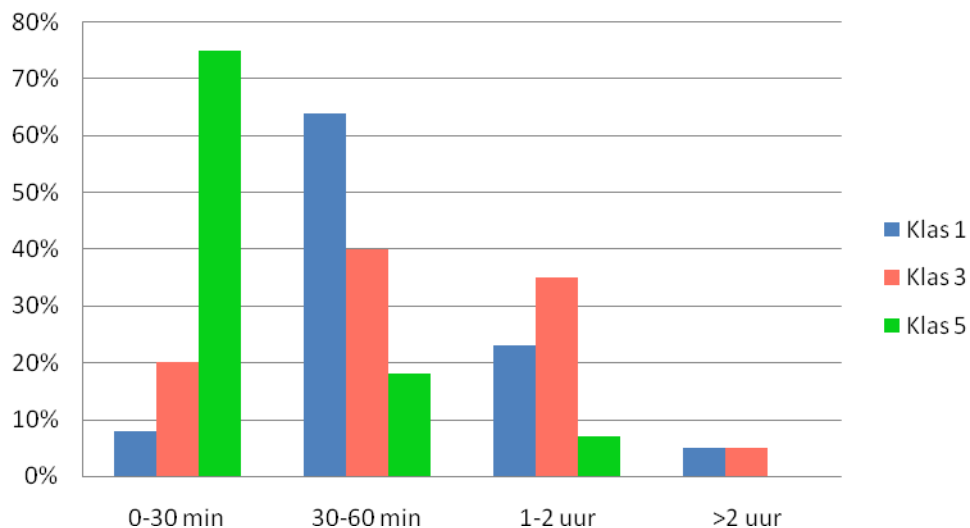
Gemiddelde huiswerkduur per dag van 47 meisjes, die eindexamen deden tussen 1958 en 1978, via enquête afgenomen in juni 2009

Huiswerkduur per dag jongens '58-'78

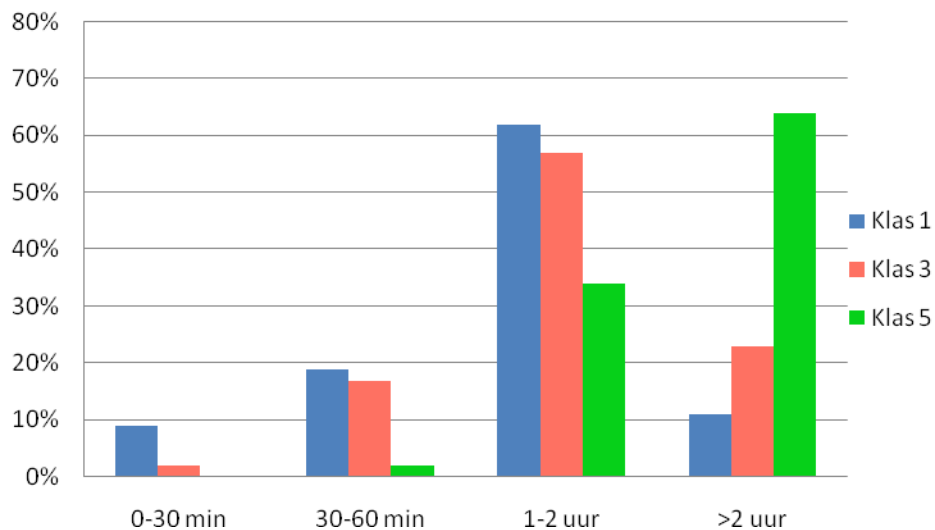
Gemiddelde huiswerkduur per dag van 53 jongens, die eindexamen deden tussen 1958 en 1978, via enquête afgenomen in juni 2009

Huiswerkduur per dag jongens '08-'09

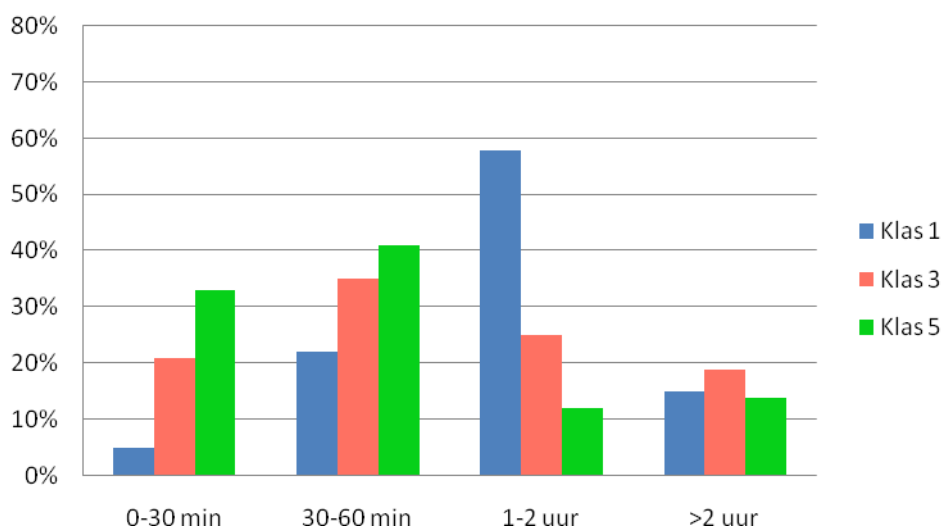
Gemiddelde huiswerkduur per dag van jongens van het Stedelijk Gymnasium te Haarlem, via enquête afgenomen in december 2008

Huiswerkduur per dag meisjes '58-'78

Gemiddelde huiswerkduur per dag van 47 meisjes, die eindexamen deden tussen 1958 en 1978, via enquête afgenomen in juni 2009

Huiswerkduur per dag meisjes '08-'09

Gemiddelde huiswerkduur per dag van meisjes van het Stedelijk Gymnasium te Haarlem, via enquête afgenomen in december 2008

